

Räddningstjänst i Sverige

Räddningstjänst i Sverige

Det moderna samhällets snabba teknikutveckling har lett till ett allt sårbarare samhälle och ökat kraven på skydd mot olyckor och skador på människor, egendom och miljö. Vi kan aldrig helt försäkra oss mot olyckshändelser. Men genom samhällets räddningstjänst finns en beredskap för att hindra och begränsa skador på människor och egendom samt i miljön.

Samhällets räddningstjänst

Lagen skiljer mellan statlig och kommunal räddningstjänst.

Den statliga räddningstjänsten består av sex grenar. Ansvaret är fördelat mellan följande statliga myndigheter:

Fjällräddningstjänst	Polisen
Flygräddningstjänst	Luffartsverket
Sjöräddningstjänst	Sjöfartsverket
Efterforskning av försvunna personer i andra fall	Polisen
Miljöräddningstjänst till sjöss	Kustbevakningen
Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar	Länsstyrelsen

Varje kommun svarar för all annan räddningstjänst inom den egna kommunens gränser.

Om det fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst får länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna. Regeringen kan

också uppdra åt någon annan statlig myndighet att ta över ansvaret för räddningstjänsten under sådana förhållanden.

Vid alla räddningsinsatser ska det finnas en räddningsledare med erforderlig kompetens. Om räddningsledaren så kräver, är statliga och kommunala myndigheter skyldiga att ställa upp med personal och egendom, under förutsättning att myndigheten har de resurser som behövs och att dess medverkan inte allvarligt hindrar myndighetens normala verksamhet.

Räddningsledaren kan dessutom ta i anspråk privat egendom och beordra alla medborgare i åldern 18-65 år att delta i räddningsarbetet i den mån deras kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det.

Statlig räddningstjänst

Fjällräddningstjänst

Polisen ska inom fjällområdena söka efter den person som har försvunnit, om det föreligger fara för liv eller allvarlig risk för personens hälsa. Det är även polisens ansvar att i fjällområdena rädda den som råkat ut för en olyckshändelse eller snabbt behöver sjukvård.

Flygräddningstjänst

Luftfartsverket ska svara för räddningstjänsten vid flyghaverier inom Sveriges sjöterritorium, i insjöarna Vänern, Vättern och Mälaren samt inom Sveriges ekonomiska zon. Luftfartsverket ska vidare ansvara för de insatser mot skador som behövs när ett flygplan är nödställt eller när fara hotar luftrafiken.

Till Luftfartsverkets ansvar hör också att söka efter saknade flygplan. Sverige är genom avtal knutet till ett internationellt övervakningssystem via satellit. Systemet, som ger en ungefärlig positionsbestämning, ingår i de flesta svenska flygplans utrustning. Det som gäller för flygplan gäller även för exempelvis helikoptrar och luftballonger.

Sjöräddningstjänst

Sjöfartsverket ska inom Sveriges sjöterritorium till havs, i Vänern, Vättern och Mälaren samt inom Sveriges ekonomiska zon svara för räddningstjänsten när någon hamnat i sjönöd. Sjöfartsverket svarar även för sjuktransporter från fartyg.

För räddningstjänsten i vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren ansvarar respektive kommun.

Sjöfartsverket kan utöver sina egna fartyg även utnyttja resurser från andra myndigheter och från frivilliga organisationer såsom Sjöräddningssällskapet.

Miljöräddningstjänst till sjöss

Kustbevakningen ska inom Sveriges sjöterritorium, i insjöarna Vänern, Vättern och Mälaren samt inom Sveriges ekonomiska zon svara för räddningstjänsten när olja eller andra skadliga ämnen kommit ut i vattnet eller det föreligger en överhängande fara för detta.

När skadliga ämnen kommit ut i vattendrag, kanaler och hamnar eller andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren, ansvarar respektive kommun för räddningstjänsten.

Kustbevakningen håller även beredskap för och medverkar i insatser vid sjö- och flygräddningstjänst.

Räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen

Länsstyrelsen svarar för räddningstjänsten om det behövs särskilda åtgärder för att skydda allmänheten vid ett utsläpp eller vid överhängande fara för ett utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning.

Utöver ansvaret för räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen svarar länsstyrelsen också för den sanering som behövs efter ett sådant utsläpp.

Kommunal räddningstjänst

I varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder med ansvar för räddningstjänsten.

Alla kommuner ska ha ett handlingsprogram för räddningstjänst, som är antaget av kommunfullmäktige. I programmet skall anges målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet skall också anges vilken förmåga och vilka resurser kommunen har eller avser att skaffa sig för att göra sådana insatser. Förmågan skall redovisas för både förhållandena i fred och under höjd beredskap.

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen över kommunernas räddningstjänstverksamhet i respektive län.

Räddningsverket

Räddningsverket ska verka för att förebygga olyckor och begränsa skador vid olyckor genom bland annat information, utbildning, övning, uppföljning och tillsyn. Målet är att samhällets räddningstjänst i alla delar av landet ska tillförsäkra allmänheten en rimlig säkerhetsnivå i förhållande till den lokala riskbilden.

Verket är central tillsynsmyndighet över den kommunala räddningstjänsten. Till uppgifterna hör också att utöva tillsyn över samordningen av den statliga räddningstjänstens olika grenar samt över länsstyrelsernas planläggning för räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen. Räddningsverket ska även inhämta erfarenheter från inträffade allvarliga olyckshändelser i Sverige och i andra länder. Räddningsverket utvecklar metoder och utrustning för användning inom räddningstjänsten och svarar för yrkesutbildning av personal för den kommunala räddningstjänstverksamheten och sotningsverksamheten.

Räddningsverket utfärdar också regler för säkerheten vid transport av farligt gods på väg och på järnväg samt samordnar tillsynsmyndigheternas verksamhet inom området.

Förstärkning av räddningstjänsten

Vid olyckor med kemikalier och olja, kan utrustning från någon av Räddningsverkets fem oljeskyddsförråd tas i anspråk. Staten har också slutit avtal med sex kommuner som ska assistera Sjöfartsverket och Kustbevakningen i samband med räddningsinsatser till sjöss.

Internationella räddningsinsatser

Räddningsverket har beredskap för att vid behov och efter beslut av regeringen, öbiträda andra länder i samband med internationella räddningsinsatser. Personalen till dessa uppdrag rekryteras till stor del från kommunernas räddningstjänstverksamhet.

Räddningsverket, 651 80 Karlstad
Tel 054-13 50 00, fax 054-13 56 00, www.srv.se
Beställningsnummer: R00-170/04
Fax: 054-13 56 05. E-post: publikationsservice@srv.se